

SHKOLLA E MESME E QYTETIT TË SHKUPIT “SARAJ”

Lënda: Matematikë për vitet e I

Prof. Sema Merseli

SISTEMI I BARAZIMEVE LINEAR ME DY TË PANJOHURA

- Çdo barazim me dy të panjohura x dhe y , i cili mundet të transformohet në formën $ax+by = c$, ku $a, b, c \in \mathbb{R}$ dhe $a \neq 0$ dhe $b \neq 0$ quhet barzim linear me dy të panjohura.
- Shumë detyra në algjebër, gjeometri dhe në praktikë kerkojnë zgjidhjen e përbashkët të disa barazimeve të cilët i përmbajnë të njëjtat ndryshore.

Konjuksioni i dy barazimeve me dy të panjohura quhet sistem i dy barazimeve me dy të panjohura të cilin e shenojmë:

$$F(x, y) = 0 \wedge G(x, y) = 0 \quad \text{ose} \quad \begin{cases} F(x, y) = 0 \\ G(x, y) = 0 \end{cases}$$

Disjunksioni , $F(x, y) = 0 \vee G(x, y) = 0$ quhet bashkim i barazimeve dhe e shenojmë me : $\begin{cases} F(x, y) = 0 \\ G(x, y) = 0 \end{cases}$

Detyra 1. Shuma e dy numrave është 5, kurse ndryshimi i tyre 1. Cilët janë ata numra?

Zgjidhja:

Nëse x dhe y janë numrat e kërkuar atëherë konjuksioni $x + y = 5 \wedge x - y = 1$ plotësohet nga dyshja $(3, 2)$.

Detyra 2. Caktoni cilat nga dyshet e rënditura $(-1, 2)$; $(-1, 1)$; $(2, -3)$ është zgjidhje e sistemit të barazimeve:

$$\begin{cases} 2x - y^2 = -3 \\ -x^2 + 2y = 3 \end{cases}$$

Zgjidhja:

* $(-1, 2)$ gjegjësisht me zëvendësim $x=-1$ dhe $y=2$

$$\begin{cases} 2(-1) - 2^2 = -3 \\ -(-1)^2 + 2 * 2 = 3 \end{cases}$$

d.m.th. $\begin{cases} -6 = -3 \\ 3 = 3 \end{cases}$

- Dyshja $(-1, 2)$ nuk është zgjidhje e sistemit të barazimeve

* $(-1, 1)$ gjegjësisht me zëvendësim $x=-1$ dhe $y=1$

$$\begin{cases} 2(-1) - 1^2 = -3 \\ -(-1)^2 + 2 * 1 = 3 \end{cases}$$

$\begin{cases} -3 = -3 \\ 3 = 3 \end{cases}$

-Dyshja $(-1, 1)$ është zgjidhje e sistemit të barazimeve

* $(2, -3)$ gjegjësisht me zëvendësim $x=2$ dhe $y=-3$

$$\begin{cases} 2 * 2 - (-3)^2 = -3 \\ -(2)^2 + 2(-3) = 3 \end{cases}$$

$\begin{cases} -5 = -3 \\ -10 = 3 \end{cases}$

-Dyshja $(2, -3)$ nuk është zgjidhje e sistemit të barazimeve

Detyra 3. Cilat nga dyshet e rënditura $(0, -1)$; $(1, 2)$; $(-2, -1)$; $(-1, -1)$ është zgjidhje e sistemit të barazimeve

$$\begin{cases} x^2 - 2y = 7 \\ 2x + y = -7 \end{cases}$$

Detyra 4. Sistemin $\begin{cases} 2x - \frac{x-y}{3} = 2 \\ \frac{x-1}{2} + 3y = 3 \end{cases}$ ktheni në formën e përgjithshme.

Vëreni zgjidhjen:

Nëse secilën nga barazimet e sistemit e sjellim në formën $ax + by = c$, përkatesisht të parën e shumëzojmë me 3, kurse të dytën me 2, i fitojmë barazimet : $6x - x + y = 6$ dhe $x - 1 + 6y = 6$, prej ku e fitojmë sistemin:

$$\begin{cases} x + 6y = 7 \\ 2x + y = 3 \end{cases}$$

Detyra 5. Paraqiti në formën e përgjithshme sistemet:

a) $\begin{cases} \frac{x-y}{2} + \frac{y-3}{3} = x - 1 \\ 2x - 3y = 1 \end{cases}$

b) $\begin{cases} \frac{x+1}{3} - 2y = 1 \\ x - 2y = \frac{x}{2} \end{cases}$